INFOKORTTI 3

Kunnan mahdollisuus vaikuttaa

kaivosvetoomus.fi

- Nykyisen kaivoslain mukaan kunta voi vastustaa malminetsintäluvan myöntämistä alueelle kaavoitukseen perustuvasta syystä, tai mikäli alueelle on vireillä kaavoitus, jota *malminetsintäluvan mukainen toiminta vaikeuttaisi.* Tätä kirjausta on tulkittu niin, että malminetsintälupaa voi vastustaa vain, jos malminetsinnän toimenpiteistä itsestään voi osoittaa aiheutuvan haittaa kaavoituksen mukaiselle toiminnalle. Malminetsintää ei siis voi vastustaa sillä perusteella, että kaivostoiminta ei sovi oikeusvaikutteisen kaavan alueelle.
  Esimerkiksi Itä-Suomen hallinto-oikeus totesi Tuusniemen päätöksessään vuonna 2020, että ”Kaivoslain esitöissä (HE 273/2009 vp, s. 101) on 46 §:n 1 momentin 6 kohdan osalta todettu, että malminetsintäluvan mukainen toiminta ei useimmissa tapauksissa ole sellainen, että sen voitaisiin katsoa vaikeuttavan oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista”[1]. Oikeus ei hyväksynyt kunnan vaatimusta malminetsintäluvan kumoamisesta.
- Koska lakiesitys painottaa kunnalle oikeutta vaikuttaa kaivostoiminnan sijoittumiseen kaavoituksella, tämän tulisi ulottua myös malminetsintään, eturistiriitojen välttämiseksi.
- Lakiesityksessä todetaan, että malminetsintäluvan ei voida katsoa perustavan investoinneille sellaista suojaa, jonka perusteella luvanhaltijalla olisi ehdoton ja rajoittamaton oikeus kaivoslupaan[2]. Jos malminetsintäyritys on käyttänyt mittavia summia alueen tutkimiseen, ja on paikallistanut esiintymän, kunnan voi olla kuitenkin hyvin vaikea kieltää kaivostoiminta alueella.
- Jos kunta päättää kaivostoiminnan sijoittumisesta vasta kaivosluvan yhteydessä (eikä siis jo malminetsintäluvan yhteydessä), niin sijoittajansuojan kannalta on ongelmallista, jos päätöksiä ei voi ennakoida. CETA-sopimuksen näkökulmasta intressejä ”olisi avattava riittävästi jo säädöstasolla ja niitä olisi tulkittava yhdenvertaisesti kaikkiin hakijoihin (mm. CETA 8.6 artikla)”[3]. Vertailtavien osa-alueiden tulisi olla kaikille samat, eikä eroja saisi olla esimerkiksi eri kuntien ja hakijoiden välillä[4]. Sijoittajan tulee pystyä laskemaan riittävällä todennäköisyydellä, että voisiko kaivosluvan saada kyseiselle alueelle. CETA-sopimus on merkittävä, sillä yli puolet Suomen tämänhetkisistä kaivosyrityksistä on kanadalaisomistuksessa.
- Intressivertailuselvityksen työryhmä tulkitsee raportissaan Marinin hallitusohjelman kirjausta kunnan oikeudesta kaavoittaa kaivostoiminnalle niin, että se ulottuu myös malminetsintään. “Kunnat, jotka kaavoituksella kieltävät alueellaan raaka-aineiden tuottamisen kaivostoiminnassa, eivät ole myöskään malminetsinnän kohdealueita. “[5]
- Malminetsinnän ja tuulivoiman välisiä ristiriitoja on kehittymässä usealla paikkakunnalla[6]. Niistä ilmenee, että malminetsintäyritykset kokevat omaavansa jonkinlaista omistamisen suojaa malminetsintäluvan alueella. Kysymys siitä, että mikä

[1] Itä-Suomen hallinto-oikeus päätös Tuusniemen Rääpysjärvi 20/0057/3, s. 14.
[2] Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta, 2022. s. 18
[3] Intressivertailu kaivoslain lupaprosessin osana, 2022 s. 253
[4] Intressivertailu kaivoslain lupaprosessin osana, 2022 s. 254
[5] Intressivertailu kaivoslain lupaprosessin osana, 2022, s. 35
[6] Esimerkiksi Lakeuden Malmi Oy, Haapavesi ML2020:0017.
https://tukes.fi/documents/5470659/54028939/ML2020_0017_Haapavesi_8_LakeudenMalmiOy_päätös_uusi.pdf/

taho päättää toimintojen sijoittumisesta on merkittävä, kun huomioidaan malminetsintäalueiden laajuus ja malminetsintäluvan kesto. Lue aiheesta lisää täältä.[7]

Miten tähän voisi puuttua?

- Malminetsintäluvan myöntämisen esteeksi tulisi lisätä kaivannaistoiminnan soveltumattomuus alueelle tai että kunta vastustaa kaivannaistoimintaa alueella.

[7] www.kaivosvetoomus.fi/lisätietopaketti/tuulivoima/